

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 3, Sayı: 10, Aralık 2017, s. 161-172

Doç. Dr. Kadir PEPE

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu,
k_pepe@yahoo.com

SPORDA ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Özet

Çevre bireylerin doğup büyüdüğü sosyal ve fiziki olarak ikiye ayrılan birey tarafından algılanan ve yaşamını sürdürdüğü ortama denilmektedir. Söz konusu çevreler, kentsel ve kırsal, dağ, ova, çöl, deniz kıyısı, orman içi gibi farklı doğal özellikler gösterebilir, fiziksel açıdan birbirinden ayrılabilir. Bu doğal özellikler, farklı yerleşme ve yapılaşma biçimlerini de ortaya çıkarabilir. Doğal özellikler içerisindeki bu farklı yerleşme ve yapılaşma biçimleri de çevreyi kendi içerisinde doğal ve yapay çevre olarak ikiye ayırmaktadır. Bireyler yaşamlarını sürdürdükleri çevreyi ihtiyaçlarına göre kullanmaktadırlar. Bunu yaparken de bazen bilerek ya da bilmeyerek çevreye geri dönüşü olmayan zarar vermektedirler. Bu araştırmanın amacı, günümüzde çevre üzerinde, doğrudan çevre ile etkileşim halinde yapılan, sportif aktiviteler ve çevreye verdiği zararların belirlenmesi, bu sportif faaliyetlerin sürdürülebilir sportif aktivite ve çevre anlayışıyla yapılıp yapılmadığını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda; çevre üzerinde yapılan sportif aktivite çeşitliliğine, çevreye uyum içerisinde olup olmadığına, çevre üzerinde bıraktığı tahribatlara ve yapılan sportif faaliyetlerin sürdürülebilir spor ve çevre anlayışıyla yapılıp yapılmadığına bakılmıştır. Araştırma sonucunda, doğada yapılan spor dallarında eko sisteme zarar verildiği ve sporda sürdürülebilirlik anlayışının dikkate alınmadığını söyleyebiliriz

Anahtar Kelimeler: Çevre, Sürdürülebilir, Spor, İlişki

ENVIRONMENTAL SUSTAINABILITY ON SPORT

Abstract

Environment is the atmosphere which is perceived by the individual where the individuals are born, grow up and maintain their life, and it is divided into two as social and physical. The environment is differential as urban, rural, mountain, plain, desert, seashore, forest and so on and is distinguished from each other. These natural facilities, causes different ways of housing and structuring. These different ways of housing and structuring divides the environment into two as natural and artificial. The individuals make use of the environment according to their needs. While doing this, they sometimes give irremediable harm to the environment intentionally or unintentionally. This study aims to identify the harms caused by the sportive activities which are done in the environment and directly interactive with environment and to present if these activities are carried out with sustainable sports activity and environment consciousness. With regard to this aim; variety of sports activities which are carried out in the environment, the fact that if they are in harmony with the environment, the damage they caused on the environment and that they were carried out with sustainable sports activity consciousness has been investigated. As a result of the research, we can say that the eco system is damaged in the sports branches made in the nature and that the understanding of the sustainability of the sport is not taken into account.

Keywords: Environment, Sustainable, Sports, Relation

1.GİRİŞ

Dünyada meydana gelen bilimsel ve teknolojik gelişmeler beraberinde insanların yaşam biçimlerinde, köklü değişimlere sebep olmuştur. Bunlardan en belirgin olanı sanayi devrimiyle birlikte meydana gelen teknolojik gelişmeler köylerden, kasabalardan insanların şehirlere göç etmesini sağlamıştır. Sanayileşmeyle büyüyen şehirler beraberinde birçok sorunu da getirmiştir. Bunların başında çarpık kentleşme, buna bağlı olarak da alt yapı ve çevre sorunu gelmektedir. İnsanların yaşamlarının her alanına giren teknoloji de insanlarda fiziksel, sosyal, psikolojik, duygusal alanlarda sağlık sorunlarına neden olmuştur.

Günümüz de özellikle son yıllarda toplumsal sorunlarla mücadele eden kurumlar ve bireyler sorunun çözümü için şehir hayatında bireyleri sportif etkinliklere yönlendirmek amacıyla, şehir planlarına spor saha ve alanları yaparak sportif çevre alanı

oluşturmaktadırlar. Şehirden ve şehir hayatından sıkılan ve şehir dışına gidebilen birçok bireyde sportif egzersiz için doğal çevreye giderek sportif egzersiz yapmaktadır.

Artık günümüzde sportif aktivite, bireylerin fiziksel, zihinsel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimine sağladığı katkının yanında, insan yaşamını kolaylaştırıcı ve tamamlayıcı yönüyle daha farklı boyutlar kazanmıştır.

Sporun tanımına baktığımızda; Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi'nde spor, fiziksel ve zihinsel sağlığı korumak ve geliştirmek, sosyal ilişkiler kurmak, eğlenmek ve hoşça vakit geçirmek veya yarışmalarda mücadele ederek kazanmak amacıyla organize bir şekilde ya da plansız olarak yapılan fiziksel aktivitenin her türlü şekli olarak ifade edilmektedir (Anonim, 2013).

Sportif aktiviteler mutlaka belli bir yer, alan ve çevrede yapılmaktadır. Dolayısıyla sportif aktivitenin yapıldığı yere olumlu ya da olumsuz bir takım etkileri olmaktadır.

Çevre, insanın sosyal, biyolojik ve kimyasal faaliyetlerini devam ettirdiği bir ortamdır (Keleş ve Hamamcı, 2005). Daha kapsamlı bir tanım ise, tüm canlıların içinde yaşadığı ve hayati koşullarla bağlı oldukları çeşitli şekillerde etkiledikleri ve etkiledikleri bir ortam olarak tanımlanabilmektedir. İnsanlarda bu çevrenin bir parçasıdır ve yaşamını onun sayesinde sürdürebilmektedir (Yıldız vd., 2005).

Çevre doğal ve yapay çevre olarak ikiye ayrılabilir. Doğal çevre insanın oluşmasına katkıda bulunmadığı, yapay çevre ise insanın bilgi ve kültür birikimine dayanarak oluşturduğu çevredir (Keleş ve Hamamcı, 2005). İnsanlar yaşamları süresince çevre üzerinde bilerek ya da bilmeyerek değişikliklere neden olabilmektedir. Önemli olan ise çevrede meydana getirilen değişikliklerin bilinçli ve çevre kaynaklarına uygun kullanım ile olmasıdır (Jackson ve Paradubraj, 2004).

İnsanlar şehir hayatının olumsuz etkilerinden kurtulmak için doğal çevrede bir takım sportif aktivitelerde bulunmaktadır. Bu nedenle her türlü doğa sporu etkinlik alanlarında sürdürülebilirlik yaklaşımına önem verilmelidir. Çünkü bu alanların ekolojik dengenin sağlanması ve bozulmaması sürdürülebilirlik yaklaşımı ile sağlanabilir. Çevre kullanımından doğan atıklar ve kirlenme, doğanın kendini yenileme yeteneğini ortadan kaldırmaktadır. Çünkü çevre kirliliğinin oluşmasında temel neden; insanların doğada yapmış oldukları etkinlikler sonucunda çevreye bıraktıkları atıkları doğanın kendiliğinden giderme yeteneğinin bozulmasıdır (Çevik, 1999).

Sürdürülebilirlik kavramı; belirli bir ekosistemin ya da sürekliliği olan herhangi bir sistemin kesintisiz, bozulmadan, aşırı kullanımla tüketmeden ve ana kaynaklara aşırı yüklenmeden sürdürülebilmesi yetkinliği olarak bilinmektedir (Karaman, 1993).

Sürdürülebilirlik doğal kaynakların verimli kullanılmasına, atıkların azaltılmasına, kaynakların geri dönüşümünün sağlanmasına, gelecek nesillerin ihtiyaçlarına cevap verecek ve çevrenin sürekli şekilde korunması esasına dayanmaktadır (Nemli, 2007).

Çalışma ile ilgili literatür araştırmasında sporda çevresel sürdürülebilirlik ile ilgili çok az araştırmanın olduğu görülmektedir.

Sürdürülebilirlik kavramı, sporda farklı boyutlarıyla ele alındığı görülmektedir. Bunlardan Lawson (1995) sosyal ve insani gelişimde sürdürülebilirliğin spor yoluyla sağlanması, (Dowda vd., 2005) beden eğitimi programları ile kaynakların sürdürülebilir kullanımı, Kirk (2004) gençlerin spora katılımının sürdürülebilirliği, Balcı ve Koçak(2014) Spor ve rekreasyon alanlarının tasarımında kullanılan çevresel sürdürülebilirlik, Kocak ve Balcı(2010) doğada yapılan sportif etkinliklerde çevresel sürdürülebilirlik, Orhon ve Altın (2014) spor yapılarında sürdürülebilir çatı ve cepheler, üzerine odaklandıkları görülmektedir.

Doğa ve çevrenin insanlara sunduğu ve onların mutluluğu ve yaşamlarını sürdürmesi için var olan yaşamsal faktörlerin tüketilmeden tekrar yenilenebilir olmasını sağlayan sürdürülebilirlik kavramı, sporda da farklı boyutlarıyla ele alınmalıdır. Spor kavramı her yönüyle insanları kuşatması bakımından sürdürülebilirlik olgusuyla örtüşmektedir. Spor içinde barındırdığı özellikleri ile kapalı ve açık tesislerde doğal çevre ve alanlarda, çeşitli alet ve materyallerle yapılabilmektedir. Sporda çevresel sürdürülebilirlik, spor tesislerinin ve sporun yapıldığı mekân ve alanların insan mutluluğu ve kaliteli yaşam için kullanılması, işlevsel ve niteliksel özellikleri ile nesiller boyu sürdürülebilecek organizasyonların oluşturulması ve bunların bütününe yönetilmesi ve takip edilmesi şeklinde tanımlanabilir. Sporda çevresel sürdürülebilir bir sporun tüm alt sistemlerinin ve yapıldığı doğal çevre ve alanların etkili ve verimli bir şekilde kullanılabilmesiyle gerçekleşir. Bu açıdan bakıldığında, geçmişten günümüze kadar yaygınlığını hiç kaybetmeden sürdüren sportif faaliyetlerin sporda çevresel sürdürülebilirlik alt sistemlerinin (boyutlarının), tüm düzeydeki spor katılımcılarının, üstlendikleri rolere ve spor etkinliklerine bağlı olarak değişik biçimlerde ele alınmalıdır.

(Pils vd., 1996) göre doğada yapılan çeşitli etkinlikler nedeni ile doğaya verilen zararlar ve su kirliliği, çöp ve atık üretimi, spor alanlarındaki binalardan dolayı görsel kalitenin bozulması, kanalizasyon sorunları, patikaların bozulması, taşıt kullanımı sonucu oluşan gürültü ve hava kirliliği, bitki örtüsünün tahribi şeklinde sıralanabilir (Somuncu, 2004). Bu nedenlerle belli bir çevrede yapılan her türlü sportif aktivitelerde sporda çevresel sürdürülebilirlik yaklaşımından hareketle bir dizi önlemler alınmalıdır.

Bu çalışmada, çevrede yapılan sportif etkinliklerin, sporda çevresel sürdürülebilirlik kapsamında, çevre üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koymak ve sürdürülebilirlik yaklaşımı açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

2.ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Bu çalışmada, son yıllarda büyük çoğunlukla şehir hayatının insanlar üzerindeki “fiziksel, sosyal, psikolojik, duyuşsal ve bilişsel” olumsuz etkilerinden dolayı, insanların kısa sürelerle de olsa şehir hayatının monoton yaşam biçiminden kurtulmak amacıyla, farklı mekânlara giderek bir takım etkinliklere katılmaktadırlar. Bu etkinliklerin en başında da sportif etkinlikler gelmektedir. Bu araştırma insanların bu etkinlikleri sürdürürken etkinlik yaptığı çevreye bilerek ya da bilmeyerek verdiği tahribatları değerlendirmek ve insanların çevreye uyum halinde ve çevreye vereceği tahribatın mikro düzeyde olması ve en kısa sürede yenilenebilecek şekilde olmasının sporda çevresel sürdürülebilirlik anlayışını benimsetmektir.

Çalışmadaki bu perspektif, insan-spor ve çevre ilişkilerini anlamlandırma ve analiz etmede bir anahtar rolü oynayacaktır.

3.ÇEVRE

Literatüre bakıldığında bilim insanlarının çevre kavramı ile ilgili birçok tanım yaptıkları görülmektedir. Karpuzcu (2006) çevreyi insan faaliyetleri ve canlı varlıklar üzerinde hemen ya da sonradan dolaylı ya da dolaysız bir etkide bulunabilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toplumsal etkenlerin belirli bir zamandaki toplamı olarak tanımlamaktadır. Diğer bir tanım ise, çevre, insanın kendi dışında kalan tüm canlı varlıklarla yani bitki ve hayvan türleriyle olan karşılıklı ilişki ve etkileşimlerinin bütünü olarak tanımlanmıştır. Diğer bir tanıma göre ise çevre, insanın sosyal, biyolojik ve kimyasal faaliyetlerini devam ettirdiği bir ortamdır (Keleş ve Hamamcı, 2005). Daha genel anlamıyla ise çevre, canlıların içinde yaşadığı, hayati koşullarla bağlı oldukları çeşitli şekillerde etkiledikleri ve etkilendikleri bir ortam olarak tanımlanabilmektedir (Yıldız vd., 2005).

Çevreyi ana hatlarıyla doğal ve yapay çevre olarak iki grupta inceleyebiliriz: Doğal çevre; doğal etki ve güçlerin oluşturduğu insan müdahalesinin olmadığı tüm doğal varlıkları, yapay çevre ise; insanların müdahalesi ile büyük ölçüde doğal çevreden yararlanılarak insan eliyle meydana getirilen tüm çevreyi kapsar. (Gökdayı, 1997) çevreyi fiziki, biyolojik ve sosyal çevre olarak üçe ayırmaktadır. (Nirun, 1991) ise sosyal yapıyı analiz ederken, çevreyi sosyal ve tabii çevre olarak ikiye ayırmakta, tabii çevreyi de, fiziki ve biyolojik çevre ve coğrafi çevre olarak üçe ayırmaktadır. Tüm canlılar ve

insanlar herhangi biçimde içerisinde bulunduğu çevre ile etkileşim halinde bulunmaktadır.

4. SPOR

İnsanoğlunun fikir ve ruh unsurlarıyla birlik bütün vücudunun belli amaçlar için eğitilmesi düşüncesi, insanlığın evren üzerindeki varlığı kadar eskidir. Canlılığın en önemli belirtisi olan hareket aynı zamanda vücut eğitiminin de başlıca vasıtasıdır (Alpman, 1972).

Spor, kronolojik olarak insanların toplumlar hâlinde yaşamaya başlamaları ile ortaya çıkmaktadır. Savaşların beden gücüne dayandığı çağlarda spor olayı savaşa hazırlık dönemini olarak yapılmıştır. Nitekim sporun tarihî bakış açısından yapılan tanımı şöyledir. Spor, yarışma ve rekabet üzerine kurulmuş, savaştı güçleri olgunlaştıran disiplinli bir kolektif oyun tarzıdır (Erkal vd.,1998). Günümüz modern toplumda ise spor genel olarak, belirlenmiş bir dizi kurallara göre, bireysel veya takım halinde yapılan yarışmalar veya haz amacı güden sosyal etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Filiz, 2010).

Spor günümüzde insanların “fiziksel, sosyal, psikolojik, bilişsel ve duyuşsal” sağlıkları yönünden gelişmeleri için bir eğitim aracı, bazı insanlar için meslek, bazıları içinde bir eğlence olarak görülmekte ve yapılmaktadır.

Spor, yapıldığı yere göre, karada, havada ve suda ya da kapalı ve açık alanda, yapılaş şekline göre, bireysel ve takım, yapılan materyallerine göre aletli ya da aletsiz, yapılaş amacına göre rekreatif, sağlık, eğitim ya da performans(yarışmacı) olarak sınıflandırılabilir.

(Bentley vd., 2001) Bireylerin doğada yapmış oldukları sportif etkinlikleri, **Havada yapılanlar**; Hand gliding, Balon, Gliding, Paraşüt, Paragliding, Gezinti turları (küçük uçak, helikopter), Helikopterli bungy jumping, **Suda yapılanlar**;Su altı raftingi, Mağaracılık,Tüplü-tüpsüz dalış, Gemiyle seyahat, Jetski, Jet botu, Parasailing, Rafting,Nehir ve deniz kayağı, Kano, Nehir sörfü-nehir kızağı, Su kayağı, Rüzgar sörfü, Balıkçılık,**Karada yapılanlar**; Kros kayağı,Yamaç kayağı, Helikopterli kayak, Kayaklı yürüyüş, Trekking, Araç safarisi, Bungy Jumping, Bisiklet, Buzul yürüyüşü, Ata binme, Avcılık, Dağcılık, Oryantiring, İpli iniş, Kaya tırmanışı biçiminde sınıflandırmışlardır.

5.SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Sürdürülebilirlik kavramı genel olarak herhangi bir durumun belli bir süre boyunca sürdürülebilme kapasitesini ifade etmektedir. Bu anlamıyla sürdürülebilirlik farklı şekillerde algılanmakta ve tanımlanabilmektedir. Sürdürülebilirlik, temelde ekoloji ve ekolojik sistemlerin fonksiyonlarını, üretkenliğini, gelecekte de devam ettirebil-

me yeteneği olarak anlaşılmaktadır (Chapin vd., 1996). Bu gün insanlar arasında, insanlar tarafından dünya kaynaklarının ve çevrenin bilinçsizce kullanılması ve harcanması sonucu tükenme sınırına doğru gittiği konusunda genel olarak bir görüş birliği bulunmaktadır (Turner,2008).Sürdürülebilirlik ancak doğanın sunduğu kaynakların kendiliğinden yenilenebilmelerine imkân tanıyacak hızda kullanılması ve tüketilmesiy-le sağlanabilir.

Sürdürülebilirlik kavramı; İlk kez 1987 yılında Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun (WCED) yayınladığı "Ortak Geleceğimiz" raporunda, belirli bir ekosistem ya da sürekliliği olan herhangi bir sistemin kesintisiz, bozulmadan, aşırı kullanımla tüketmeden ve ana kaynaklara aşırı yüklenmeden sürdürülebilmesi yetkinliği olarak bilinmektedir (WCED,1987).

Görüldüğü gibi çok boyutlu bir kavram olan sürdürülebilirliğin en çok önem taşıyan yönünün çevre ile ilgili olduğu ifade edilebilir. Çünkü doğal çevre üzerindeki yaratılan herhangi bir olumsuzluk bir daha geri dönülemez şekilde tüm canlıların yaşamını tehdit edecektir.

6.SPORDA ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Sportif faaliyetlerin tamamı herhangi bir mekânda, alanda ya da çevrede yapılmaktadır. Bu faaliyetler boyunca coğrafik, biyolojik ve sosyolojik çevreyle çeşitli şekillerde etkileşim halinde bulunmaktadır. Bu etkileşimler az ya da çok olabilmektedir. Önemli olan bu etkileşim sonucunda meydana gelen tahribatın bir sonraki yapılacak olan faaliyetlere kadar yenilenebilmesidir. Buradan hareketle sporda çevresel sürdürülebilirlik, spor alanlarında ve doğal çevrede, spora katılım yoluyla, ortaya çıkabilecek çevre sorunlarına çözüm önerileri getirmek ve önleyici, koruyucu, iyileştirici, destekleyici faaliyetlerde bulunma süreci olarak tanımlanabilir.

Spor ile çevre arasındaki ilişkiyi ele alırken konuyu olumlu ve olumsuz yönleriyle ele alarak ortaya koymak daha doğru olacaktır. Spor, insanlığa sağlık, zindelik, sosyal ortam, uluslararası bütünlük gibi birçok etkenle olumlu yönleriyle hizmet etse de özellikle teknoloji çağının yaşandığı günümüzde birçok olumsuzluğu da beraberinde getirmektedir.1896 yılında olimpiyat oyunlarının yeniden canlandırılması ile spor ve doğa arasındaki çatışma başlamış ve özellikle de 1970'li yılların başında kendini ciddi anlamda göstermiştir. Organizatörler tarafından yapılan ilk çevresel başlangıç çalışmalarında 1972 Münih Olimpiyat Oyunlarına davet edilen tüm Ulusal Olimpiyat Komiteleri temsilcilerinden ülkelerinde Olimpiyat parkı oluşturmalarını ve "el değmemiş (bozulmamış)çevrede sağlıklı müsabaka" sloganı altında birleşmelerini istemişlerdir. Bu ilk ve insani hareketler IOC tarafından sporun çevredeki zararlı etkisini durdurmak amacıyla strateji ve hedefler olarak tanımlanmıştır (Girginov ve Parry, 2004).

Spor ve fiziksel aktivite için gerekli olan şeyler, malzeme ve alt yapıdır. Bunların yapımı ekosistem ve çevre için kaçınılmaz etkilere sahiptir. Bu etkiler birkaç şekilde gerçekleşebilir. Gerçekleştirilen sportif etkinliklerin kapsam ve ölçüsü ne olursa olsun, çevre ve ekosistem için birçok sonuç doğurmaktadır. Bir olumsuzluk olarak, 100.000 kişilik bir stadyumda oynanan bir futbol maçında seyirciler, gürültü, kirlilik ve çöp üretimi gibi birçok çevresel sorun yaratmaktadırlar. Spor ve fiziksel aktivite alanında rol oynayanlar bu durumun doğal çevreye ve ekosisteme verdiği olumsuz etkilerinde farkındadırlar (UNESCO, 2007).

Olimpizmin öncüsü Baron Pierre de Coubertin'in "evrensel ve etik değerlere saygı" ilkesini korumak adına Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin eski başkanlarında biri olan Juan Antonio Samaranch, Olimpik Hareketin doğanın koruyucusu ve çevrenin bir parçası olduğuna inanmıştır. Bu nedenle IOC, Olimpik Antlaşmada bazı değişikliklere gitmeyi uygun görmüştür. Bunların ilki 1992 yılında, Rio de Janeiro'da "Planet Earth" zirvesinde gerçekleşmiştir. IOC, Tüm Uluslararası Federasyonlar ve Uluslararası Olimpiyat Komitelerine Olimpik Hareketin tüm taraflarıyla çevresel korumada olumlu katkı sağlamasını isteyen "Earth Pledge-Dünya Yemini" antlaşmasını imzalamıştır. Ardından da 1994 Lillehammer Kış Oyunları'nı takiben IOC ve Avrupa Birliği arasında "United Nations Environment Programme- Avrupa Birliği Çevre Programı" adında bir ortaklık antlaşması imzalanmıştır (Neeb, 1998).

Sporda çevresel sürdürülebilirliği ana hatlarıyla, "doğal ve sosyal" çevre olarak iki aşamada değerlendirebiliriz. Doğal çevreyi, doğa üzerinde yenilenemeyecek tahribatlarda bulunarak doğal dengeyi bozacak çevresel etkisi giderilemeyen her türlü sportif aktivite ve donanım, sosyal çevreyi de sportif aktivitelerle ve yapılan tesislerle sportif aktivite yapmayan diğer insanlara verilen rahatsızlıklar olarak ayırabiliriz.

(Koçak vd.,2013)Sporda çevresel sürdürülebilirliği, atık yönetimi, spor ve rekreasyon tesislerinin çevreye etkisi, doğal yaşam alanlarının korunması, çevresel denetimin artması, doğal çevrenin spor için öneminin algılanması alt temalarında işlemişlerdir.

Sportif etkinlikler çevre açısından değerlendirildiğinde spor alanında sürdürülebilir bir yaklaşım, insanların sağlığını korumak, doğal kaynaklardan daha etkin bir şekilde yararlanmak ve çevreye olan olumsuz etkileri en aza indirmek yönünde olmalıdır. Sportif faaliyetlerin devam etmesi için çevre büyük önem taşımaktadır. Çünkü doğada yapılan tüm sporlar, çevreye bağımlı olarak yapılabilmektedir. Bu nedenle spor alanında görev yapan bireylerden başlanarak tüm toplumun sporda çevresel sürdürülebilirliğe yönelik farkındalıklarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Sportif aktiviteler spor salonu ve sahalarında ya doğal çevre içerisinde ya da spor dalına özgü olarak hazırlanan pistlerde yapılmaktadır. Dolayısıyla bu sportif faaliyetlerden çevrenin etkilenmesi de kaçınılmazdır. Spor alanlarından, örneğin otomobil yarışlarından kaynaklanan gürültülerden, futbol maçında seyircilerin tezahürat seslerinden ve geride bıraktıkları çöplerden, spor alanlarının aydınlatılmasında kullanılan projektörlerden, at yarışlarının yapıldığı hipodromların çevresindeki at barınaklarının kokularından çevrede oturan çevre sakinlerinin duydukları rahatsızlık, denizlerde ve nehirlerde yapılan bazı sporlardan kaynaklanan su kirliliği, sportif faaliyetler nedeni ile doğal ve sosyal çevrenin olumsuz etkilenmesine örnek olarak gösterilebilir.

Sportif faaliyetlerin bu etkileri nedeniyle, spor tesislerinde ve doğada yapılan spor, çevrenin ve komşuluk alanının zarar görmesi probleminin hep gündemde kalmasına ve giderek etkisini arttırmasına neden olmuştur.

Özellikle günümüzde şehir yaşamından kaynaklanan hareketsiz yaşam ve stres bireyler üzerinde fiziksel, sosyal, psikolojik ve duyuşal birçok rahatsızlıklara neden olmuştur. Bu nedenle insanlar sportif aktivite yapmak için spor salonlarına ve doğal çevreye yönelmişlerdir. Bu durumda şehirlerde spor salonu ve sahalarının sayısını ve doğada yapılan sportif aktivite çeşitliği arttırmıştır. Bunlara bağlı olarak da spor malzemeleri çeşidi ve sanayisi gelişmiştir. Bu bakımdan, günümüzdeki sporla ilgili çevre sorunlarını, sportif faaliyetlerin gelişmesine ve toplumdaki yaşam biçiminin değişmesine bağlayabiliriz.

Günümüz yaşam biçiminde bireylerin sağlıkları için bu derece önem arz eden sportif etkinliklere katılan bireyler, sportif etkinliklerini ister spor salonları ve sahalarında, isterlerse doğal çevrede yapsınlar bu aktiviteyi yaparken, sportif aktivite yapmayan sosyal çevreyi rahatsız etmeden ve doğal çevreye ve ekosisteme zarar vermeden sürdürmelidir. Bu nedenle, spor ve çevre ile komşuluk alanı arasında eşit bir dengeyi gözetilmesi gerekmektedir. Başka bir deyişle, bireylerin spor yapma özgürlükleri olduğu kadar, doğal ve sosyal çevrenin korunması konusunda da diğer bireylerin hakları bulunmaktadır.

Sonuç olarak; Her hangi bir yere yapılan spor tesisleri ve sportif aktiviteler, sporda çevresel sürdürülebilirlik kapsamında, insan, doğal ve sosyal çevre dengesi güdülenerek yapılmalı ve uygulanmalıdır. Doğal ve sosyal çevre her zaman yaşanılabilir düzeyde tutulmalıdır.

Araştırma sonucunda şu önerilerde bulunabiliriz;

Her kademe eğitim kurumunda insanlığın ortak geleceği olan çevre bilinci anlatılmalı ve bireylere çevreye yönelik olumlu tutumlar benimsetilmeli.

Sık sık spor organizasyonları yapan spor örgütlerinin özellikle de spor federasyonlarının spor ve çevre adına çalışmalar yapabilecek komisyonlar kurmalı.

Sporculara ve sportif aktivite yapan bireylere sürdürülebilir çevre eğitimi verilmeli.

Yazılı ve görsel medyada çevre ve sürdürülebilir çevre yazılarla ve konuşmacılarla anlatılmalı.

Ülkeler sürdürülebilir çevre konusunda bir politika geliştirmeli ve bu politikayı uygulayarak, takip etmeli.

KAYNAKLAR

- Alpman, Cemal. (1972). Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi. Millî Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Anonim .(2013),Ulusal Gençlik ve Spor politikası Belgesi,“Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayını No: 57, Ankara.
- Balcı, Velittin- Kocak, Funda.(2014). “Spor ve Rekreasyon Alanlarının Tasarımında ve Kullanımında Çevresel Sürdürülebilirlik” Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, Cilt.5,Sayı.2.
- Bentley, T- Page, S - Laird, I.(2001). Accidents in The New Zeland Adventure Tourism Industry,Safety Science, 38: 31-48.
- Chapin III, F.S - Torn, M.S - Tateno, M .(1996). “Principles of Ecosystem Sustainability”. American Naturalist, 148(6), 1016-1037.
- Çevik, S .(1999).Çevre Konularına Genel Bir Bakış. Tüketici Bülteni. TSE Yayınları. Ankara.
- Dowda, M - Sallis, J.F - Mckenzie, T.L - Rosengard, P - Kohl, H.W .(2005). “Evaluating the Sustainability of spark Physical Education: A case Study of Translating Research İnto Practice”. Research Quarterly for Exercise and Sport, 76(1):11-19
- Erkal, Mustafa E- Güven, Özbay- Ayan, Dursun.(1998). Sosyolojik Açıdan Spor, Genişletilmiş 3.Baskı, Der Yayınları, İstanbul
- Filiz,Zeynep.(2010).Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Spora Katılımın Değerlendirilmesi Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi Cilt 4, Sayı 3, 192-203.
- Gökdayı, İsmail.(1997). Çevrenin Geleceği, Türkiye Çevre Vakfı Yayını, Ankara

- Girginov, Vassil- Parry, Jim.(2004). The Olympic Games Explained, Routledge Taylor & Francis Group, London and New York, p. 126,129.
- Jackson, S - Paradubraj, P.(2004). "Introduction Environmental Conflict in the Asia-Pacific", Journal of Asia Pacific Viewpoint, Cilt: 45, Sayı: 1, Sayfa: 1-11.
- Karaman, Aykut.(1993). Sürdürülebilir Çevre Kavramı Çerçevesinde Ekolojik Planlama Yaklaşımı. Türkiye'de 17. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu: Kent ve Çevre 'Planlamaya Ekolojik Yaklaşım', Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.
- Karpuzcu, Mehmet.(2006). Çevre Kirlenmesi ve Kontrolü, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul.
- Keleş, Ruşen - Hamamcı, Can.(2005).Çevre Politikası. Beşinci baskı, İmge Yayınevi, Ankara.
- Kirk, David.(2004). Sport and Early Learning Experiences. In Driving up Participation: The Challenge for Sport. London: Sport England. P. 69-77, 2004.
- Koçak, Funda - Balcı, Velittin.(2010),"Doğada Yapılan Sportif Etkinliklerde Çevresel Sürdürülebilirlik" Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi 2(2), 222
- Koçak,Funda-Tuncel,Fehmi-Tuncel,Semiha.(2013),"Sporda Sürdürülebilirliğin Boyutlarının Belirlenmesi" Ankara Üniversitesi, Spor Bil Fakültesi, Spor Metre Dergisi, Cilt.11, Sayı.2,s. 113-129
- Lawson, H.(1995)."International Changes and Challenges:Their İmport for new Models of Practice". Quest,47(4): 411-426
- Nemli, Esra.(2007).Sürdürülebilir Gelişme: Ekonomi ile Çevre Arasındaki Denge, Sunum, İstanbul, Kalder-Çevre Uzmanlık Grubu, <http://www.kalder.org.tr>.
- Neeb, S.(1998). "GREEN GAMES",The Environmental Efforts of the International Olympic Committee and the Lillehammer Olympic Organizing Committee, International Olympic Academy Blue Books, Olympia, p. 159-183.
- Nirun, Nihat.(1991). Sistematik Sosyoloji Yönünden Sosyal Dinamik Bünye Analizi, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara.
- Orhon, Ahmet. Vefa - Altın, Müjde.(2014). "Spor Yapılarında Sürdürülebilir Çatı ve Cepheleler" 7. Ulusal Çatı & Cephe Sempozyumu 3- 4 Nisan 2014,Yıldız Teknik Üniversitesi Beşiktaş, İstanbul.
- Somuncu, Mehmet.(2004). Dağcılık ve Dağ Turizmindeki ikilem: Ekonomik Yarar ve Ekolojik Bedel. Coğrafi Bilimler Dergisi, 2 (1):1-22.

Turner, Graham.M.(2008). "A Comparison of the Limits to Growth With 30 Years of Reality", *Global Environmental Change*, 18, 397-411.

UNESCO.(2007). United Nations Educational, Scientific and Cultural Organizations, Sports and Sustainable Development, <http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001508/150845e.pdf>_(11.01 2017).

Yıldız, K-Sipahioğlu, Ş-Yılmaz, M.(2005). "Çevre Bilimi", İkinci Baskı, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara.

WCED.(1987). World Commission on Environment and Development, our Common Future: the Brundtland Report. Oxford University Press, Oxford.